

Urad Vlade RS za komuniciranje

e: gp.ukom@gov.si

Številka: 091-29/2014

Datum: 27. 5. 2014

Zadeva: Stališče Ministrstva za pravosodje do predloga št. 5761-150 s portala predlagam.vladi.si – Neplačilo delavca - izdelka - storitve, kot kaznivo dejanje

Zveza: Vaš dopis št. 092-150/2014 z dne 7. 5. 2014

Ministrstvo za pravosodje je dne 7. 5. 2014 s strani Urada Vlade RS za komuniciranje prejelo predlog, posredovan preko spletnega orodja *predlagam.vladi.si*, ki se nanaša na neplačilo delavca - izdelka - storitve, kot kaznivo dejanje.

Predlagatelj predlaga, da se takoj spremeni in uskladi zakon, ter da bo zakon enak za vse, saj kdor nekaj ne plača, za kar je dolžan, mora biti njegovo ravnanje smatrano kot kaznivo dejanje. V nadaljevanju navaja, da tudi v trgovini, ko vzameš nek izdelek, je to delo nekoga drugega, za kar ga plačujejo, in če mi ne plačamo za izdelek, posledično ne mora delodajalec plačati delavcu in obratno. Če delodajalec ne plača delavcu kar je dolžan, potem tudi mi nismo dolžni plačati takoj, ko nekaj kupimo, temveč čez 1 mesec ali več, ko imamo denar.

Ministrstvo za pravosodje v nadaljevanju daje pojasnilo, ki se nanaša na področje kazenskega in civilnega prava, za katero je resorno pristojno. Za področje gospodarskega prava je resorno pristojno Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Ureditev v Kazenskem zakoniku:

Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da je v Kazenskem zakoniku (v nadaljevanju: KZ-1)¹ določena pravna podlaga za kaznivo dejanje *Kršitev temeljnih pravic delavcev* (196. člen KZ-1) in kaznivo dejanje *Kršitev pravic iz socialnega zavarovanja* (202. člen KZ-1). Na podlagi navedenega je v KZ-1 inkriminirano kot kaznivo dejanje tako neplačevanje prispevkov s področja socialne varnosti kot tudi s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V 196. členu KZ-1 je določeno, da kdor zavestno ne ravna po predpisih o sklenitvi pogodbe o zaposlitvi in o prenehanju delovnega razmerja, plači in drugih prejemkih iz delovnega razmerja, delovnem času, odmoru, počitku, letnem dopustu ali odsotnosti z dela, varstvu žensk, mladine

¹ Uradni list RS, št. 50/12 - uradno prečiščeno besedilo

in invalidov, varstvu delavcev zaradi nosečnosti in starševstva, varstva starejših delavcev, prepovedi nadurnega ali nočnega dela ali plačilu predpisanih prispevkov in tako prikrajša delavca ali iskalca zaposlitve za pravico, ki mu pripada, ali mu jo omeji, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta. Če ima dejanje iz prejšnjega odstavka za posledico nezakonito prenehanje delovnega razmerja, neupravičeno neizplačilo treh zaporednih plač ali izgubo pravice, ki izvira iz neplačanih prispevkov, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

V 202. členu KZ-1 pa je določeno, da kdor zavestno ne ravna po predpisih o socialnem zavarovanju in s tem koga prikrajša za pravico, ki mu pripada, ali mu jo omeji, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Prav tako sta v 204. in 205 KZ-1 določeni tudi kaznivi dejanji *Tatvine* in *Velike tatvine*. V 204. členu je določeno, da kdor vzame komu tujo premično stvar, da bi si jo protipravno prilastil, se kaznuje z zaporom do treh let. Če je vrednost ukradene stvari majhna in si je storilec hotel prilastiti stvar take vrednosti, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta. Pregon za dejanje iz prejšnjega odstavka se začne na predlog. Če je storilec vrnil oškodovancu ukradeno stvar, preden je zvedel, da je uveden kazenski postopek, se mu sme kazneni odpustiti. 205 člen KZ-1 pa določa, da storilec tatvine iz prvega odstavka prejšnjega člena se kaznuje z zaporom do petih let:

- 1) če je storil tatvino tako, da je z vlomom, vdorom ali drugačnim premagovanjem večjih ovir prišel v zaprto stavbo, sobo, blagajno, omaro ali druge zaprte prostore;
- 2) če sta storili tatvino dve ali več oseb, ki so se združile zato, da bi kradle;
- 3) če je storil tatvino na posebno predrzen način;
- 4) če je imel pri sebi kakšno orožje ali nevarno orodje za napad ali obrambo;
- 5) če je storil tatvino ob požaru, povodnji ali podobni naravni nesreči;
- 6) če je storil tatvino tako, da je izrabil nemoč ali nesrečo drugega.

Enako se kaznuje storilec tatvine, če je ukradena stvar posebnega kulturnega pomena ali naravna vrednota ali če je ukradena stvar velike vrednosti in si je storilec hotel prilastiti tako stvar ali stvar take vrednosti. Če je bila z dejanjem iz prvega odstavka tega člena pridobljena stvar posebnega kulturnega pomena ali stvar velike vrednosti in si je storilec hotel prilastiti tako stvar ali stvar take vrednosti ali če je bilo dejanje iz drugega odstavka tega člena storjeno v hudodelski združbi, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

V sedmem poglavju KZ-1 je določen institut odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem. Temeljno načelo kazenskega prava je določeno v 74. členu KZ-1, ki določa, da nihče ne more obdržati premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega. Nadaljnje določbe KZ-1 (členi KZ-1 od 75 do 77c) dajejo pravno podlago za odvzem celotne premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, tudi v primeru, da je bilo to premoženje preneseno na druge osebe.

Relevantne določbe Zakona o kazenskem postopku:

Glede začetka (pred)kazenskega postopka zoper storilce kaznivih dejanj (delodajalce), Zakon o kazenskem postopku² (v nadaljevanju: ZKP) v 20. členu določa, da je državni tožilec dolžan začeti kazenski pregon, če je podan utemeljen sum, da je storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, kolikor zakon ne določa drugače (t.i. *načelo legalitete*). Poleg tega je v 145. členu ZKP določeno, da so vsi državni organi in organizacije z javnimi pooblastili dolžni naznaniti kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, če so o njih obveščeni, ali če kako drugače zvedo zanje. V 146. členu ZKP pa še, da lahko

² Uradni list RS, št. 32/12 - uradno prečiščeno besedilo in 47/13.

vsakdo naznani kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. Skladno z 147. členom ZKP, se ovadba poda pristojnemu državnemu tožilcu pisno ali ustno.

Na tem mestu še opozarjamo na novo XIX.a poglavje ZKP, ki ureja predobravnavni narok in sporazum o priznanju krivde (285.a do 285.f členi). Vse navedene določbe v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 435. člena ZKP veljajo tudi za skrajšani postopek pred okrajnim sodiščem (torej tudi za obe zgoraj navedeni kaznivi dejanji), s to razliko, da je predobravnavni narok pred okrajnim sodiščem fakultativen (torej ni obvezen). Četrti odstavek 435. člena ZKP daje jasno pooblastilo sodniku, in sicer če sodnik oceni, da bi bilo za hitrejši potek kazenskega postopka pred razpisom glavne obravnave smotrno opraviti predobravnavni narok, se smiselno uporabljajo določbe XIX.a poglavja tega zakona.

Statistika glede kaznivih dejanj zoper delovna razmerja in socialno varnost - statistika Vrhovnega državnega tožilstva:

Leto	Ovadb	Obtožni akti	Prejete sodbe	Obsodilne sodbe
2009	584	132	121	31
2010	1144	169	155	60
2011	1359	358	137	53
2012	1225	382	301	155
2013	1844	471	359	204

Relevantne določbe civilnega prava - institut izvršbe, v razmerju do kazenskega prava

Glede navedb predlagatelja o neplačilu izdelka in storitve, pojasnjujemo, da to področje ureja izvršilno pravo. Pravna podlaga za to področje je dana v Zakonu o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: ZIZ)³, tako da je za primere neplačila izdelka ali storitve namenjen institut izvršbe. Vsakdo (upnik) lahko vložil predlog za izvršbo (na podlagi izvršilnega naslova ali verodostojne listine), na podlagi katerega se začne izvršilni postopek in se upnik poplača v skladu s pravnim redom. Nikakor ni dopustno, da bi upnik vzel pravico v svoje roke in samoiniciativno želel izterjati svojo terjatev na lastno pest, saj bi s tem kršil ustavno pravico Slovenije kot pravne države, utemeljene na vladavini prava. Ob tem je treba dodati, da vsako neplačilo izdelka ali storitve ne more biti kaznivo dejanje. Eno od temeljnih načel kazenskega prava je tudi t.i. načelo *ultima ratio*, ki določa, da je kazenskopravni poseg skrajni (zadnji) ukrep države. Iz 16. člena KZ-1 izhaja, da je kaznivo dejanje človekovo protipravno ravnanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca. Prav tako je treba opozoriti na ustavno načelo sorazmernosti, ki določa, da mora biti posamezen ukrep nujen, primeren in sorazmeren v ožjem smislu. Glede izvršbe kot kaznivega dejanja, je v KZ-1 v 216. členu določeno kaznivo dejanje *Zloraba izvršbe*, in sicer kdor v izvršbi protipravno izterja več, kot je kdo dolžan plačati, ali si prilasti zmotno preplačilo dolga, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let. Enako se kaznuje, kdor v izvršbi izigra upnika za njegovo terjatev z dogovorom z udeleženci dražbe. Poskus je kazniv.

Ministrstvo za pravosodje bo še naprej aktivno spremljalo izvajanje zgoraj opisanih določb ZKP in KZ-1 v praksi. Poleg tega je Ministrstvo za pravosodje v zakonodajni postopek v Državni zbor vložilo predlog novele ZIZ. Prav tako bo Ministrstvo za pravosodje še naprej analiziralo vse predloge, ki bi še dodatno povečali učinkovitost izvedbe kazenskega postopka, vendar ob

³ Uradni list RS, št. 3/07 - uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 - ZST-1, 45/08 - ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 - odl. US.

spoštovanju vseh ustavno zagotovljenih pravic obdolžencev in upoštevanju kazensko-pravnih standardov.

S spoštovanjem.

Andreja LANG
v.d. generalnega direktorja